

Sygn. akt I Ca 77/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Włodzimierz Wójcicki
Sędziowie:	SSO Andrzej Kordowski (spr.) SSO Joanna Rawa
Protokolant:	Katarzyna Milewska

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2014r.

na rozprawie

sprawy z powództwa G. S.

przeciwko W. G.

o ustalenie

na skutek apelacji W. G.

od wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w W. Mazowieckiem

z dnia 28 stycznia 2014r. sygn. akt VI C 146/13

apelację oddala.

Sygn. akt I Ca 77/14

UZASADNIENIE

Powódka G. S. w pozwie skierowanym przeciwko W. G. wniosła o ustalenie, że jest właścicielem przyczepy ciężarowej rolniczej marki SAM o tablicach rejestracyjnych (...) 28PN, zgodnie z aktem notarialnym z dnia 23 sierpnia 2005 r., Rep. A nr(...)sporządzonym przed notariusz D. P. w Kancelarii Notarialnej w W. Mazowieckiem oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Pozwany W. G. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Sąd Rejonowy w Zambrowie Zamiejscowy Wydział Cywilny w W. Mazowieckiem wyrokiem z dnia 28 stycznia 2014 r. sygn. akt VII C 146/13 ustalił, że G. S. jest właścicielem przyczepy ciężarowej rolniczej marki SAM o nr rej. (...) (pkt I wyroku). W pkt II wyroku Sąd zasądził od pozwanego W. G. na rzecz powódki G. S. kwotę 200 zł tytułem zwrotu

kosztów procesu, zaś w pkt III wyroku nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Zambrowie od pozwanego W. G. kwotę 621,05 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych obejmujących poniesione tymczasowo wydatki.

Powyższe orzeczenie zostało oparte o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

Umową darowizny zawartą w dniu 23 sierpnia 2005 r. w formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej Notariusz D. P. w W. Mazowieckiem - Rep. A nr (...)M. G. (1) i W. G. darowali na rzecz swej córki G. S. zabudowane gospodarstwo rolne o pow. 17,6170 ha, składające się z działek położonych w miejscowościach D. M. i D. wraz z prawami związanymi z przekazywanym gospodarstwem.

Przedmiotowa przyczepa została zakupiona w trakcie trwania związku małżeńskiego M. G. (1) i W. G., służyła do prowadzenia ich gospodarstwa rolnego. Po przekazaniu gospodarstwa przyczepę użytkowała G. S.. Przedmiotowa przyczepa była naprawiana przez męża powódki - T. S.. W czerwcu 2012 r. W. G. przyczepę tę umieścił na posesji u J. O.. Powódka wraz z członkami rodziny ustalili miejsce przechowywania przyczepy po ukazaniu się ogłoszenia prasowego o sprzedaży przyczepy.

Aktualnie trwa postępowanie administracyjne dotyczące rejestracji przyczepy. W dniu 5 października 2009 r. pozwany W. G. wystąpił do Starostwa Powiatowego w W. Mazowieckiem o rejestrację przyczepy. Podał, że sam zbudował przyczepę z elementów zakupionych na wolnym rynku. W dniu 13 października 2009 r. organ administracyjny zarejestrował czasowo przedmiotową przyczepę wydając tablice rejestracyjne o wyróżniku (...) 28PN, wydano również stały dowód rejestracyjny. W dniu 28 września 2011 r. G. S. wniosła o wznowienie postępowania administracyjnego w sprawie rejestracji pojazdu. Wskazała, tak jak w pozwie, że przedmiotowa przyczepa wchodziła w skład przekazanego jej gospodarstwa rolnego. Postanowieniem z dnia 6 października 2011 r. wznowiono postępowanie administracyjne w sprawie rejestracji przyczepy. Decyzją z dnia 30 listopada 2011 r. odmówiono uchylecia dotychczasowej decyzji z dnia 27 października 2009 r. w sprawie rejestracji przyczepy marki SAM. Na skutek odwołania od powyższego rozstrzygnięcia Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ł. uchyliło decyzję w przedmiocie rejestracji przyczepy i uchyliło postanowienie z dnia 6 października 2011 r. w przedmiocie wznowienia postępowania. Następnie postanowieniem z dnia 19 listopada 2012 r. Starostwo Powiatowe w W. M. odmówiło wznowienia postępowania w sprawie rejestracji przyczepy. Na skutek zażalenia powódki postanowieniem z dnia 3 stycznia 2013 r. SKO w Ł. uchyliło zaskarżone postanowienie w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpoznania organowi administracyjnemu pierwszej instancji. Postanowieniem z dnia 14 lutego 2013 r. Starosta (...) zawiesił z urzędu postępowanie w sprawie wznowienia postępowania administracyjnego dotyczącego rejestracji przyczepy. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ustalenie przez Sąd prawa własności pojazdu wywiera wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie wznowienia postępowania dotyczącego rejestracji przyczepy.

Biegły z zakresu szacowania ruchomości M. O. (1) stwierdził, że konstrukcja nośna przyczepy nie została wykonana z różnych elementów możliwych do nabycia ze składowisk skupu złomu, lecz jest wykonana fabrycznie jako kompletna. Pryczepa jest stara i posiada wiek ok. 20 lat. Wszelkie dokonane naprawy przyczepy wskazują, że były one wykonane w ramach bieżącego utrzymania jej sprawności technicznej, ponieważ zakres dokonanych napraw bezsprzecznie dotyczył elementów i miejsc najbardziej narażonych na obciążenie podczas prac załadunkowo - rozładunkowych.

Sąd I instancji podniósł, iż między stronami istnieje spór co do własności przyczepy. Powódka twierdzi, że przyczepa została jej przekazana wraz z całym gospodarstwem rolnym, natomiast pozwany twierdzi, że przyczepę zbudował sam z różnych elementów, po przekazaniu powódce gospodarstwa rolnego.

Z umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego wynika, że całe gospodarstwo rolne (...) zostało przekazane powódce. W akcie notarialnym brak jest szczegółowego zapisu odnośnie przekazania powódce jakichkolwiek maszyn rolniczych, w tym przedmiotowej przyczepy marki SAM.

Sąd Rejonowy wskazał, iż z definicji gospodarstwa rolnego zawartej w art. 55³ k.c. wynika, że w jego skład wchodzi m. in. maszyny rolnicze. W ocenie Sądu orzekającego umowa darowizny objęła wszystkie składniki gospodarstwa

rolnego (...), a więc i przedmiotową przyczepę. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie w postaci opinii biegłego M. O. (1) wynika, że konstrukcja nośna przyczepy nie została wykonana z różnych elementów możliwych do nabycia ze składowisk skupu złomu, lecz jest wykonana fabrycznie jako kompletna. Przyczepa jest stara i posiada wiek ok. 20 lat. Wszelkie dokonane naprawy przyczepy wskazują, że były one wykonane w ramach bieżącego utrzymania jej sprawności technicznej, ponieważ zakres dokonanych napraw bezsprzecznie dotyczył elementów i miejsc najbardziej narażonych na obciążenie podczas prac załadunkowo - rozładunkowych. Opinię biegłego Sąd Rejonowy w pełni podzielił jako rzetelną, wyczerpującą i obiektywną. Biegły w opinii pisemnej i ustnie na rozprawie w sposób logiczny i jasny uzasadnił swoje stanowisko. Sąd I instancji podniósł, iż z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków - M. G. (1), M. G. (2), A. G. i T. S. wynika, że przedmiotowa przyczepa wchodziła w skład przekazanego powódce gospodarstwa rolnego, była ona zakupiona przez małżonków G. w trakcie trwania ich małżeństwa, następnie była użytkowana przez powódkę. Świadczenie M. G. (2), A. G. i T. S. zeznali, że przyczepa była naprawiana, remontowana przez męża powódki. Sąd Rejonowy nie znalazł powodów, aby kwestionować zeznania tychże świadków i uznał je za szczerze i przekonujące. Wprawdzie M. G. (1) w sprawie tut. Sądu I Ns 284/13 wyjaśniała, że zalicza przyczepę do majątku wspólnego jej i byłego męża, to jednak nie można wykluczyć, że świadek tak twierdząc kieruje się swoistą logiką. M. G. (1) wyjaśniła bowiem, że skoro mąż traktuje przyczepę jako swoją własność, to ona również traktuje ten pojazd jak własny (k. 98). Przechodząc do dalszych dowodów zebranych w sprawie uznać należy, że nie dały one podstaw do przyjęcia, że przyczepa została wykonana przez W. G.. M. O. (2) wprawdzie zeznała, że pozwany robił przyczepę, jednakże nie potrafiła wskazać bliższych szczegółów odnośnie prac pozwanego. Świadek zeznała początkowo, że widziała przyczepę, następnie zeznała, że tej przyczepy nie widziała. W tej sytuacji nie sposób dać wiary zeznaniom tego świadka. Z kolei świadek J. O. zeznał, że nic nie wie na temat przyczepy, nie wie, czy została ona kupiona, czy też zrobiona.

Reasumując Sąd I instancji uznał, że przyczepa marki SAM jest starą przyczepą, wykonaną fabrycznie, była użytkowana w gospodarstwie (...), a następnie została przekazana powódce G. S.. Dlatego też orzekł, jak w sentencji wyroku.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu wyrażonej w art. 98 k.p.c. Zasądzone koszty obejmują uiszczoną przez powódkę opłatę od pozwu w kwocie 200 zł.

O nieuiszczonych kosztach sądowych obejmujących wydatki w łącznej kwocie 621,05 zł orzeczono na podstawie art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany W. G., zaskarżając go w całości. Orzeczeniu temu zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyciągnięcie przez Sąd ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków nieprawidłowych, sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, skutkujących przyjęciem, że przyczepa ciężarowa rolnicza marki SAM o tablicach rejestracyjnych (...) 28PN nie została wykonana z różnych elementów, co miało wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia i skutkowało w całości uwzględnieniem żądania pozwu,

- art. 231 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że przekazanie umową darowizny zabudowanego gospodarstwa rolnego szczegółowo opisanego w treści umowy, objęło również przyczepę rolniczą marki SAM o tablicach rejestracyjnych (...) 28PN w sytuacji, gdy nie wynika to z treści aktu notarialnego, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia i skutkowało uwzględnieniem żądania pozwu,

- art. 189 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powódka posiadała interes prawny w uzyskaniu stosunku prawnego podczas gdy posiadała jedynie interes faktyczny, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia skutkując uwzględnieniem żądania pozwu,

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 55³ k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przyczepa rolnicza marki SAM o tablicach rejestracyjnych (...) 28PN weszła w skład gospodarstwa rolnego powódki.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia - przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

Apelacja pozwanego jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną poczynione przez Sąd Rejonowy, jednocześnie nie uznając za zasadny żadnego z zarzutów apelacji.

Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia wskazywanych w apelacji przepisów prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 189 k.p.c.), ani prawa materialnego (art. 55³ k.c.).

Sąd Rejonowy zebrał pełny materiał dowodowy, będący podstawą rozstrzygnięcia sporu w przedmiotowej sprawie, który prawidłowo ocenił, zgodnie ze wskazaniami wynikającymi z art. 233 § 1 k.p.c., nie uchybiając przy tym innym przepisom prawa procesowego. Sąd z tego materiału dowodowego wyciągnął słuszne, zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wnioski, które doprowadziły do wydania prawidłowego rozstrzygnięcia końcowego.

Strona skarżąca orzeczenie Sądu I instancji nie wykazała, by Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, co jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (wyrok z dnia 6 listopada 1998 r., III CKN 4/98, (...), por. też wyrok z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, OSNC 2000/10/189).

Zgromadzone w niniejszej sprawie dowody, w tym zwłaszcza te pochodzące z osobowych źródeł dowodowych wskazują na to, że w dniu przekazania gospodarstwa rolnego (...) przez jej rodziców mocą umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 23 sierpnia 2005 r., oprócz nieruchomości szczegółowo opisanych w tym akcie notarialnym (akt notarialny umowy darowizny – k. 7-14), przedmiotowe gospodarstwo rolne obejmowało również urządzenia oraz inwentarz żywy i martwy. Świadkowie M. G. (1) (k. 30-30v), M. G. (2) (k. 30v), A. G. (k. 30v-31), T. S. (k. 31-31v) zeznali, iż przedmiotowa przyczepa wchodziła w skład gospodarstwa rolnego, które zostało przekazane powódce i została ona przekazana powódce wraz z całym gospodarstwem. Natomiast twierdzenia pozwanego, że przyczepę zbudował sam z różnych elementów, po przekazaniu powódce gospodarstwa rolnego, w świetle powyższych wiarygodnych dowodów oraz rzeczowych i jednoznacznych wniosków opinii biegłego M. O. (1) (który stwierdził, iż konstrukcja nośna przyczepy jest wykonana fabrycznie jako kompletna, nie zaś z elementów pochodzących ze składowisk złomu – k. 71-74b), należało ocenić jako niewiarygodne.

Definicja gospodarstwa rolnego została uregulowana w art. 55³ k.c., zgodnie z którym za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Należy za Sądem Najwyższym powtórzyć (uzasadnienie uchwały z dnia 7 stycznia 1992 r., III CZP 136/91, OSNC 1992/7-8/127), iż podstawowym elementem gospodarstwa rolnego są niewątpliwie, w rozumieniu omawianych przepisów, grunty rolne, które stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą. Wymienione grunty należą do gospodarstwa rolnego wraz ze wszystkimi częściami składowymi, a więc budynkami i innymi urządzeniami

trwale z gruntem związanymi, jak również drzewami i roślinami (art. 48 k.c.), a także z prawami i obowiązkami związanymi z prowadzonym gospodarstwem. Na równi z przytoczonymi częściami składowymi ustawodawca potraktował w przytoczonej normatywnej definicji gospodarstwa rolnego inwentarz. Wymienione części w połączeniu z pracą pozwalają na prowadzenie racjonalnej działalności gospodarczej.

Sporna przyczepa, stanowiąca maszynę służącą do prowadzenia gospodarstwa rolnego, niewątpliwie, jako rzecz ruchoma jest przynależnością (art. 51 k.c.). Stosownie do art. 52 k.c. czynność prawna mająca za przedmiot rzecz główną odnosi skutek także względem przynależności, chyba że co innego wynika z treści czynności albo z przepisów szczególnych. Regułą jest zatem rozporządzanie rzeczą główną wraz z przynależnościami. Brak wyraźnego postanowienia w przedmiotowej umowie darowizny odnośnie do inwentarza, nie oznacza, że rzeczy ruchome należące, w myśl omawianego art. 55³ k.c. do gospodarstwa rolnego mogą być przedmiotem obrotu, niezależnie od losu rzeczy głównej. Nie ulega wątpliwości, że zawarcie umowy darowizny, jak wynika z jej § 6 (k. 12), w trybie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz.U.2003.229.2273 ze zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na uzyskiwanie rent strukturalnych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U.2004.114.1191 ze zm.) stanowiło warunek prawny nabycia przez rodziców powódki uprawnień do otrzymania renty strukturalnej. Musieli oni w tym celu między innymi, zgodnie z § 4 pkt 4 i 5 w/w rozporządzenia, przekazać gospodarstwo rolne i zaprzestać działalności rolniczej. W § 3 tej umowy, M. i W. małżonkowie G. oświadczyli, że będące ich własnością gospodarstwo rolne i prawa z nim związane darują G. S.. Przekazanie tego gospodarstwa rolnego nastąpiło na powiększenie gospodarstwa rolnego, będącego już własnością G. S., która zobowiązała się do prowadzenia działalności rolniczej na przejętych użytkach przez okres co najmniej 5 lat (§ 5 umowy – k. 11-12).

Zgodnie z dyspozycją art. 65 § 1 k.c., oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, natomiast w myśl § 2 tego przepisu, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Umowa darowizny z dnia 23 sierpnia 2005 r. jednoznacznie prezentuje zarówno zgodny zamiar stron, jak i cel, który ma spełniać. Powyższe okoliczności wskazują niewątpliwie, że zgodnym zamiarem stron i celem zawartej przez nie umowy darowizny było przekazanie powódce całego gospodarstwa rolnego, co obejmuje także budynki, urządzenia i maszyny rolnicze oraz inwentarz żywy. Należy wskazać w tym miejscu także na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 20 stycznia 2000 r., sygn. akt I CKN 362/98, zgodnie z którym, w stosunkach wiejskich, zwłaszcza na tle zmian pokoleniowych, darowizna w postaci gospodarstwa rolnego ze strony rodzica na rzecz dziecka należy do zjawisk typowych o cechach powszechności.

Wobec powyższego należy stwierdzić, iż niewątpliwie inwentarz martwy w postaci przedmiotowej przyczepy stał się 23 sierpnia 2005 r. własnością powódki.

Stosownie do dyspozycji art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Z powyższego przepisu wynika, iż interes prawny jest materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie. Stwierdzenie jego braku może nastąpić dopiero na etapie merytorycznego rozpatrywania sprawy i brak ten powoduje konieczność oddalenia powództwa. Interes prawny – jest to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, a w przypadku ustalania praw czy stosunków prawnych występuje z reguły wówczas, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Niepewność może wynikać z wielu przyczyn. Może być wynikiem zarówno spodziewanego kwestionowania prawa, np. co do istnienia własności nieruchomości, gdy zginęły dokumenty stwierdzające jej nabycie lub własności samochodu nabytego od osoby nieuprawnionej lub kwestionowania istnienia stosunku prawnego, np. umowy dzierżawy (komentarz do art. 189 k.p.c. - T. Ereciński, „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, Warszawa 2007 i cytowane tam orzecznictwo).

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy, należy stwierdzić, iż powódka G. S. ma niewątpliwie interes prawny w ustaleniu, że jest właścicielką przedmiotowej przyczepy. Przesłanka w postaci interesu prawnego rozumiana

jako prawna potrzeba uzyskania wyroku ustalającego została wykazana. Wynika ona wprost z sytuacji prawnej, w jakiej strona powodowa się znajduje. Nie wymaga dowodzenia istnienia obiektywnej niepewności stanu prawnego grożące naruszeniem prawa, którego istnienie nie tylko podawane jest przez pozwanego w wątpliwości, lecz wprost negowane. Jak wskazuje zgromadzony materiał dowodowy od kilku lat istnieje konflikt między powódką a pozwanym odnośnie prawa własności przedmiotowej przyczepy. W 2009 r. pozwany wystąpił do Starostwa Powiatowego w W. Mazowieckiem o rejestrację tej przyczepy, podając, że sam ją zbudował. W dniu 13 października 2009 r. zarejestrowano czasowo przedmiotową przyczepę. Później w 2011 r. pozwany podjął kroki zmierzające do sprzedaży tej przyczepy. Powódka natomiast w dniu 28 września 2011 r. wniosła o wznowienie postępowania administracyjnego w sprawie rejestracji przyczepy, wskazując, iż przyczepa ta wchodziła w skład przekazanego jej gospodarstwa rolnego. W dniu 26 listopada 2012 r. powódka, powołując się na te same okoliczności, wytoczyła przeciwko pozwanemu niniejsze powództwo. Powódka uważa siebie za wyłącznego właściciela przedmiotowej przyczepy, z czym nie zgadza się pozwany. Istnieje więc między stronami spór o własność. To zaś uprawnia powódkę do wystąpienia z żądaniem ustalenia przez sąd istnienia prawa własności.

Mając na uwadze powyższe ustalone w niniejszej sprawie fakty, jak również wywody prawne, przyjąć należy, iż niewątpliwie G. S. ma interes prawny w ustaleniu, iż jest właścicielką przedmiotowej przyczepy.

Sąd Rejonowy zaskarżonym orzeczeniem zasadnie jej powództwo oparte na art. 189 k.p.c. uwzględnił.

Wobec powyższego apelacja nie zasługuje na uwzględnienie i jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.